ויקרא תשפ"ד

אשי ישראל

השיעור השבועי מפי מורינו
הרה"צ רבי יצחק לעזער שליט"א
בעל מחבר - תוך הנחל ושיחות מוהרא"ש

גיליון ת"ז

ניתן להאזין לשיעור בכל יום רביעי בשעה 22:10 בטלפון:077-2612984 שלוחה 9

חסדי ה' יתברך, אנחנו אוחזים בפרשת **ויקרא**, הלילה זה כבר **תענית אסתר מוקדם**, ונכנסנו אל הזמן האמור במשנה (תחילת מס' מגילה): "**מגילה נקראת בי"א י"ב י"ג י"ד ט"ו**"; נמצא שמהיום בלילה כבר יש ענין של "**מגילה נקראת**", ודיברנו מזה כמה פעמים, שלכאורה היה צריך להיות כתוב במשנה "**קורין את המגילה**" [כלומר, שיש חיוב לקרוא (או לשמוע, מדין "שומע כעונה") את המגילה], ולא בלשון נפעל – "**מגילה נקראת**", שמשמע מזה שהיא "נקראת" מעצמה, א"כ מדוע אפוא נקטה המשנה בלשון הזאת?

אך זהו הסוד של **מגילת אסתר**, שהיא אור כ"כ גדול, ואכן הוא מוסתר מאד, כי לא מוזכר שמו של הקב"ה במגילה אפילו פעם אחת, אך בראשי־תיבות ובסופי־תיבות – וכן בפנימיות העניין – יש בה גילוי אור נפלא מאד, עד כדי כך שצדיקים אמרו, **שכדאי לרדת פעם אחת לזה העולם כדי לקרוא [או לשמוע] את המגילה!**

ועל־כן היא נקראת "**מגילת אסתר**" – על־שם שהיא **מגלה** את **ההסתרה**, שזו הסתרה שיש בכל אחד מישראל, שבעצם בפנימיותו ובתוך־תוכו יש גילוי אלקות גדול מאד, אלא זה מוסתר, וכדאיתא בדברי רביז"ל (ליקו"מ ח"א סי' לג [בתורה זו מזכיר רביז"ל גם את ענין פורים), שאדם צריך לדעת ש"מָלֵא כָל הָאָרֶץ כְּבוֹדוֹ", ולית אתר דפנוי מניה, אבל למה אתה לא מרגיש? כי "**בִּמְקוֹמְךָ רַבּוּ הַלְבוּשִׁים**" – במקום שבו אתה נמצא יש הרבה לבושים, ועל־כן אינך מגיע אל תוך הפנימיות, אבל תדע שהפנימיות נמצאת שם! כי הרי הלבושים מכסים על משהו...

כשאדם לבוש בלבושים, אכן זה לשמור על גופו, אבל יותר מזה הוא כדי לשמור על נפשו, שבעצם זהו כל לבוש הגוף בעצמו, שכל הגוף בעצמו

הוא לבוש להנשמה, ועבודת האדם היא להיכנם לפנים מכל הלבושים האלו ולהגיע אל הפנימיות – **״רבש״ע, אני רוצה להגיע אל הפנימיות – להיות דבוק בך! שנשמה שלי לא תפסיק מלחשוב ממך ולהיות דבוק בך!״**... כדי להגיע לזה – אדם צריך להפשיט את הלבושים, את כל אלו הכיסויים.

זהו העניין של סיפור **׳מגילת אסתר׳**; ובעניין סיפור מגילה, מובא בדברי ר׳ נתן, שהנה זכינו ויש לנו סיפורי מעשיות של רבינו, שהם סיפורי מעשיות משנים קדמוניות, השגות נוראות ונפלאות, ואין אנו מבינים לְמָה רבינו התכוון בדיוק בסיפורי מעשיותיו, אלו דברים הנעלמים מעיני כל חי, וכך הוא בכל סיפור של רבינו [ואפילו במעשה מחכם ותם, שיש האומרים שהוא דבר מאד מציאותי – שאדם מוצא את עצמו במעשה הזה, או שהוא חכם או שהוא תם, לפעמים הוא כך ולפעמים הוא כך... פשר המעשה הזה מאד מובן לאדם, אבל אעפ״כ – וכי יש לנו מושג באמת מהם פשרם של דברים? הלא כל מילה של רבינו שם אלו סודות התורה!], שזה כל סיפורי מעשיות של צדיקים, שמלבישים בתורתם כאלו סיפורים המושכים לב האדם ומקרבים אותו להקב״ה.

אומר ר׳ נתן, שגם מגילת אסתר זה **״סיפורי מעשיות משנים קדמוניות״** – כמו י״ג הסיפורים שיש בסיפורי מעשיות; לעינינו זה נראה כסיפור שהיה – ״וַיְהִי בִּימֵי אֲחַשְׁוֵרוֹשׁ״ וכו׳, אבל מונח תחת זה – בכל מילה – סודות נפלאים, ואשרי אדם שלוקח את המוסר הפשוט שגנוז שם, איך שהקב״ה מנהיג כל פרט ופרט, ואפילו שיש דברים שלא מבינים מדוע הם קורים – שהנה מגיע הזמן של סוף גלות בבל, הנביאים אמרו שאחר שבעים שנה הקב״ה בונה את ביהמ״ק, ולא ידעו בדיוק את החשבון מתי יגיע הזמן המדויק, והנה אחשוורוש הגוי טוען שנגמר החשבון, וכבר לא יהיה... והנה הוא כבר מנסה להיות המלך... הוא כבר יעשה סדר בעולם... הוא מולך על כל העולם [כדאיתא בגמ׳ (מגילה יא.) ״מלך בכיפה״], והנה רואים איך הקב״ה מנהיג כל פרט ופרט! אפילו מה שֶׁגּוֹי עושה!

ידוע לנו הסיפור שפעם בא איזה רב אל הבעש״ט הקדוש, והבעש״ט דיבר אתו וניסה להכנים בו ענין של אמונה והשגחה פרטית, ואיך שבכל תנועה נמצא הקב״ה, ואמר לו הבעש״ט: **״וגם**

מה שֶׁגִּוֹי עושה יש בזה כונה עליונה והשגחה פרטית מהקב"ה; את זה כבר לא יכל אותו הרב לקבל... "דברי הגוי הם השגחה פרטית?" תמה הרב, "ובפרט שֶׁגִּוֹי אומר דברי קללה וכו', את זה אינני יכול לקבל!" אמר הרב.

ענה ואמר לו הבעש"ט: "**לא שאתה לא 'יכול' לקבל זאת, אלא אתה לא 'רוצה', אם תרצה – תוכל!**"... והנה יוצא הרב לדרכו, ונתקעו בדרך, והיה שם איזה גוי שרצה עזרה מכל הנוסעים לחלץ איזו עגלה שנהפכה בדרך, וכשפנה הגוי אל אותו רב – אמר לו הרב "אינני יכול", והחל הגוי לצעוק עליו: "**אתה לא 'יכול'? אתה לא 'רוצה'! תרצה ותוכל!**"...

כששמע הרב איך שהגוי צועק עליו את **אותן המילים בדיוק** כפי שאמר הבעש"ט – נשתומם עד מאד, ותיכף ומיד עשה 'פרסה' ושב על עקבותיו חזרה אל הבעש"ט, ונעשה אחד מתלמידי הבעש"ט...

ובאמת, הבעש"ט היה יכול לומר לאותו הרב: "קראת פעם מגילת אסתר?"... זאת אומרת: אתה לא יכול לקבל את העניין שכל מה שאומר הגוי זה גם אלקות? תסתכל במגילת אסתר – מתחילתה ועד סופה, כל מה שאמר אחשוורוש, ואח"כ "וַיֹּאמֶר מְמוּכָן" שצריכים להרוג את ושתי, ואח"כ צריך לקבץ נערות כדי למצוא מלכה חדשה וכו' וכו'; וזה כל סוד מגילת אסתר, שצריכים לא לקרוא את זה בתור 'סיפור' שהיה, אלא זה חי וקיים, וכדברי הבעש"ט על דברי המשנה במסכת מגילה: "**הקורא את המגילה למפרע, לא יצא**" – אם אדם קורא את המגילה "למפרע", דהיינו בתור סיפור שהיה אלפי שנים, "לא יצא"... כי צריכים לקרוא את המגילה בגישה של 'עכשיו את שם!'... וכמו שאמר ר' נתן, שהוא כ"כ צעק "הצילני מקליפת המן עמלק" עד שכשהוא הגיע לפורים הוא הרגיש שעמלק עומד עליו עם "דראנג" [קורת עץ עבה], כמו שהמן רצה לעשות למרדכי היהודי...

הכלל העולה, שאדם צריך להרגיש את כל ענייני המגילה כאילו זה נאמר עליו; זהו האור הגדול הגנוז בתוך המגילה!

והנה אומרים חכמינו הקדושים (מגילה ד:): "**עיניהם של עניים נשואות למקרא מגילה**"; בפשטות הכוונה, דהנה מבואר בגמ', שלא תמיד עושים את פורים בי"ד, כי פעמים שמקדימין ליום הכניסה ופורים יוצא בי"א לחודש וכו', א"כ איך יודעים העניים מתי זה

פורים? אלא זאת העני יודע: כשקורין את המגילה – הוא מכין את הַקֻּפָּה והולך לאסוף צדקה... זה פשטות פירוש הגמרא **"עיניהם של עניים נשואות למקרא מגילה"**.

פירשו צדיקים: **"עיניהם של עניים "** – אלו נשמות ישראל, וכמ"ש (תהלים קב, א) **"תְּפִלָּה לְעָנִי כִי יַעֲטֹף"**, שאדם מבקש: **"רבש"ע, תרחם עלי! אני צריך כאלה ישועות – הן ברוחניות והן בגשמיות, תזכה אותי להגיע כבר אל הנקודה הזאת – שאתה איתי תמיד, רבש"ע, בכל פרט ופרט של החיים שלי!"**... אלו הם **"עיניהם של עניים"**, ולהיכן הן נשואות? **"למקרא מגילה"** – כי בקריאת המגילה אדם יכול לפעול ישועה כזאת!

בקריאת המגילה אדם יכול לפעול ישועות הן ברוחניות והן בגשמיות, וכמ"ש במגילה (אסתר ב, ג) **"וְיַפְקֵד הַמֶּלֶךְ פְּקִידִים בְּכָל מְדִינוֹת מַלְכוּתוֹ"** – שאז יש 'פקידות לטובה', הן לעניין שידוכים – הרי הפסוק הזה נאמר על שידוכים... כי הנה אחשוורוש היה ללא מלכה, כי הרג את ושתי, ועל־כן: **"וַיֹּאמְרוּ נַעֲרֵי הַמֶּלֶךְ מְשָׁרְתָיו יְבַקְשׁוּ לַמֶּלֶךְ נְעָרוֹת בְּתוּלוֹת טוֹבוֹת מַרְאֶה"** – המלך צריך שידוך... [הרי המלך נהיה אלמן, ומה עושים? אם היה לו את העצות של רבינו הוא היה יודע שרבינו אומר (ליקו"מ ח"א סי' קצט) עה"פ (תהלים קיט, קג) "מַה נִּמְלְצוּ לְחִכִּי אִמְרָתֶךָ מִדְּבַשׁ לְפִי" שהעצה היא מתיקות התורה, זה מה שמציל את האדם מזה, אבל הוא לא יודע מזה...].

והנה, מה אומרים אלו הנערים אל המלך? **"וְיַפְקֵד הַמֶּלֶךְ פְּקִידִים בְּכָל מְדִינוֹת מַלְכוּתוֹ"**; ואיתא בספרים, שבכל מקום שכתוב **"המלך"** במגילה [לאפוקי "המלך אחשוורוש", שהכוונה היא בפשטות – לאחשוורוש], הכוונה היא על הקב"ה.

אגב, המילה **"המלך"** כתובה במגילה 159 פעמים, ויש בזה רמז נפלא – נוסף על הרמזים שאמרנו במילים **"מרדכי"** ו**"אסתר"** שמוזכרים במגילה 53 פעמים [כלומר, הן מרדכי והן אסתר, כל אחד כתוב ג"ן פעמים במגילה], והרמז בזה הוא לג"ן עדן, כי הצדיקים והצדקניות מגלים את ה'גן־עדן' שבזה העולם, והם **דנים** את הרשעים, ועל־כן **"המן"** מוזכר פעם אחת יותר – 54, כמנין **ד"ן**, רמז על **דינים**, כי הצדיקים מגלים את **הג"ן ודנים** את הרשעים בגיהינום... וכאמור, **"המלך"** מוזכר 159 פעמים, והרמז בזה כי 159 הוא כמנין **קט"ן**, שזה כל העניין שאנו באים לדבר ממנו עתה –

מפרשת השבוע, פרשת **ויקרא**, שיש **אל״ף זעירא**, אבל כדי שאדם יזכה לקבל את זה – הקב״ה, כביכול, מקטין את עצמו, כך אומר רבינו, שכשרוצה הקב״ה להתגלות לבן־אדם, אם הוא יתגלה באור גדול – מי יכול לסבול את זה?... הוא יצא מן הכלים לגמרי וישתגע, רחמנא ליצלן... ולכן הקב״ה מלביש את זה בתוך לבוש, וזאת בדווקא – כדי שאדם יוכל לקבל את זה!

כשאומר רבינו (כמובא לעיל) **״בִּמְקוֹמְךָ רַבּוּ הַלְּבוּשִׁים״**, וכי זהו 'עונש'?... מדוע הקב״ה איננו מסיר את הלבושים? התשובה היא: **זה בלתי אפשרי!** מדוע? **כי אם לא יהיו לבושים – אדם לא יוכל לקבל! ואט אט, ככל שהוא מתקרב אל הקב״ה – הוא מוריד את הלבושים האלו, ואז מתגלה לו...**

ולכן מאד מתאים העניין שמוזכר **״המלך״** 159 פעמים, שזה כמנין **קט״ן**, שהקב״ה מקטין את עצמו, כביכול, לאדם, כדי שיוכל לקבל.

נשוב לענייננו: הפסוק אומר **״וַיַּפְקֵד הַמֶּלֶךְ פְּקִידִים בְּכָל מְדִינוֹת מַלְכוּתוֹ״**; ובפשטות, במה הפסוק הזה עוסק? בשידוכים... אחשוורוש צריך שידוך, ונעריו משרתיו מציעים **״וְיִקְבְּצוּ אֶת כָּל נַעֲרָה בְתוּלָה טוֹבַת מַרְאֶה אֶל שׁוּשַׁן הַבִּירָה אֶל בֵּית הַנָּשִׁים״**, ויהיה לו שידוך; אז מובן מעצמו: **אם ״עיניהם של עניים נשואות למקרא מגילה״** כדי לפעול ישועות, אזי ה'פקידה' והישועה הראשונה שיזכה האדם למצוא את בת־זוגו ולהתחתן.

והיה רגיל תמיד בפי מוהרא״ש זי״ע לומר, שאם מדברים מ'שידוכים' – מדברים מ'שלום־בית', כי אם שידוך איננו מתחבר אם ענין של שלום־בית – מה פעלת?... נמצא שזו עוד 'פקידה' טובה – שיזכה האדם לשלום אמיתי בתוך ביתו.

ובנוסף, ענין של 'פקידה' הוא הולדת ילדים בעזרת ה', ועל זה כתיב בפירוש (בראשית כא, א) **״וַה' ׳פָּקַד׳ אֶת שָׂרָה״**, ואיתא בגמרא (ר״ה יא.): **״בראש השנה 'נפקדו' שרה רחל וחנה״**; זהו ענין של **'פקידה לטובה'**. וממילא מובן מהו **״עיניהם של עניים נשואות למקרא מגילה״**, שצריכים לזכור זאת היטב, ולא סתם ״שמעתי את קריאת המגילה״, או כמו ילדים שרק עסוקים להרעיש ב״המן״...

ובזאת אני לוקח את ההזדמנות לעורר על כך: אתה רוצה לחכות ב״המן״?

קח סיר, ותכה... לא להשתמש עם קפצנים וכו׳, כי יש בזה סכנה גדולה, וכן זה גורם ריח מאד מאד לא טוב; יש אנשים שלא מסוגלים לסבול את הריח הזה! ולכן כל הורה ישגיח היטב על ילדיו בזה: שלא יגעו בדברים כאלו! רוצים לעשות רעש? שיקחו פעמון, סיר וכו׳, רק לא את הדברים המסוכנים הללו!

ואכן אצל הילדים כך הוא, שזה אצלם כל הקריאה – מחכים שיזכירו את ״המן״ ומרעישים... אבל אצל האדם זה צריך להיות בגישה אחרת לגמרי!

ובעניין שמזכירים בכל פעם ״המן״: האר״י הקדוש אומר, שהגימטריא של ״המן״ זה שני שמות קדושים – **א״ל אדנ״י** (עם הכולל), וכן **״המלך״** הוא אותו מספר. והנה, מהו השיא של המגילה? במקום אחד במגילה כתוב שם הוי״ה כסדרו – יש המון מקומות שמרומז בר״ת ובס״ת, אבל בראשי־תיבות כסדרן ממש זה בפסוק: ״וְ׳בוֹא הַ׳מֶּלֶךְ׳ וְ׳הָמָן הַ׳יּוֹם״ [ומדקדקין לומר זאת ברצף, אפילו שמזכירים ״והמן״ – לא דופקים מיד, אלא רק אחר שמשלימין המשפט: ״וְ׳בוֹא הַ׳מֶּלֶךְ׳ וְ׳הָמָן הַ׳יּוֹם״, וזאת כדי שלא להפריד בין אותיות שם הוי״ה], וזהו כל הגילוי של פורים: **״וְ׳בוֹא הַ׳מֶּלֶךְ׳ וְ׳הָמָן הַ׳יּוֹם״** – בפורים יש כזה דבר, שמתגלה לנו **״בוא המלך״** – מלך מלכי המלכים הקב״ה, ויחד עם זאת: **״והמן״** – מתגלה שהמן הוא ג״כ שליח, ואמנם הוא גוי, אבל יש בזה שם קדוש...

ולכאורה זה לא מובן: הרי מוחים את שמו, אומרים ״ימח שמו״, א״כ איך זה מסתדר עם זה שגנוז בתוכו שמות קודש אלו? אך על זה מובא בדברי המגיד ממעזריטש זי״ע, שלכל אחד אמנם יש שֵׁם בקדושה, אבל ״זה לעומת זה״ יש ג״כ שם כזה גם לא בקדושה, ועבודת האדם היא לקדש את השם שלו, שיצא ממנו **״קידוש השם״** – **׳השם׳** היינו שמו, ואכן רגילין לפרש ״קידוש השם״ היינו קידוש שמו יתברך, אך בעצם **זהו קידוש ה׳שֵׁם׳ של האדם**, כי שמו של הקב״ה משותף בשמנו [כמובא בדברי רביז״ל כשמדבר מ״מחרת יוה״כ״ – ליקו״מ ח״ב סי׳ פו] כי הקב״ה משותף בכל שם של האדם, אך ״זה לעומת זה״ יש גם שם אצל הטומאה, ואדם צריך לקדש את השם שלו.

נמצא א״כ שאפילו אצל המן כך הוא, שאמנם אומרים עליו ״ימח שמו״, אבל כשאנחנו קוראים את המגילה, ומחכים על ״המן״, מדוע? כדי למחות אותו, ומובא בספרים שהוא מרגיש את

המכות האלו... אבל בנוסף יש ג״כ ענין להתעורר מזה לשמות הקודש!

איתא בגמ׳ (חולין קלט:): **הָמָן מִן הַתּוֹרָה מְנַיִן? 'הַמִּן הָעֵץ'** (בראשית ג, יא); כלשון הפסוק שם גבי חטא עץ הדעת: **״'הַמִּן' הָעֵץ אֲשֶׁר צִוִּיתִיךָ לְבִלְתִּי אֲכָל מִמֶּנּוּ אָכָלְתָּ״**; ולכאורה יש להבין: הרי לא חסר פסוקים בתורה שכתובים אלו האותיות של 'המן', כל ״פרשת המן״ בפרשת בשלח מלאה בזה, וכן בעוד פרשיות – בהעלותך וכו', והרי רבינו אומר (ספר המידות, אות לימוד, סעי׳ ס): **כְּשֶׁיֵּשׁ שְׁנֵי פְּסוּקִים, מֵאֶחָד אַתָּה יָכוֹל לִדְרֹשׁ זְכוּת וְטוֹב וּמֵאֶחָד אַתָּה יָכוֹל לִדְרֹשׁ לְהֶפֶךְ, תִּדְרֹשׁ הַפָּסוּק שֶׁהוּא לְזְכוּת וּלְטוֹב**; א״כ, מדוע כשרצו למצוא רמז להמן מן התורה נקטו דווקא מעניין חטא עץ הדעת ולא מ״פרשת המן״ וכדו׳? [וגם הניקוד יותר קרוב – ״הָמָן״ ו״הַמָּן״ מאשר ״הַמִּן העץ״].

אך גם בזה ישנו סוד גדול, כי המן הרשע זה השורש של הנחש הקדמוני, וזהו שאומרים חכמינו הקדושים: **הָמָן מִן הַתּוֹרָה מְנַיִן? 'הַמִּן הָעֵץ'**; דהיינו, זה אותו אחד – זהו עמלק וזהו נחש הקדמוני ממעשה בראשית! אל תחשוב שפתאום ״וַיְהִי בִּימֵי אֲחַשְׁוֵרוֹשׁ״ והגיע המן... לא! הוא כבר ממעשה בראשית!...

ברם, אדם שקורא את המגילה 'ברצינות', אז כשהוא מגיע לאותו ״**המן**״ – הוא אמנם מכה, אבל הוא זוכה היטב שזה לבוש גדול ועבה של קדושה עליונה... הקב״ה הלביש את עצמו, כביכול, באותו המן הרשע, וכדברי חכמינו הקדושים (מגילה יד.): **גדולה הסרת טבעת יותר ממ״ח נביאים וז׳ נביאות שנתנבאו להן לישראל, שכולן לא החזירום למוטב ואילו הסרת טבעת החזירתן למוטב**; הסרת הטבעת שהסיר אחשוורוש מידו ונתן להמן, פעלה יותר מכל מ״ח הנביאים – ישעיה, ירמיה, יחזקאל, תרי עשר וכו׳ – שהוכיחו את עם ישראל, נמצא א״כ, שבתוך הסרת הטבעת מאחשוורוש להמן טמונה תוכחה **מגולה** לעם ישראל, ואפשר לרמוז זאת בפסוק (משלי כז, ה) ״**תּוֹכַחַת מְגֻלָּה מֵאַהֲבָה מְסֻתָּרֶת**״ – כאן יש רמז ל'מגילת אסתר': '**תּוֹכַחַת מְגֻלָּה**' היינו ה'**תוכחה**' של ה'**מגילה**' – זו מגילת אסתר שאנו קורין, שזהו: '**מֵאַהֲבָה** ״**מְסֻתָּרֶת**״' – רמז למגילת '**אסתר**'.

הכלל, שאדם צריך לזכור בכל זה: **הקב״ה קורא לנו!** וכשאדם יודע שזה

מה שימי הפורים צריכים להכנים בו – הוא כבר ניגש לימי פורים בצורה אחרת לגמרי... אמנם זהו ״יום שמח״, אבל יום של שמחה אצלו היינו שהוא מחליט **״אני רוצה כבר להסתכל לפנים מכל הלבושים, שאזכה כבר להיות דבוק בהקב״ה!״**...

ומתגלה אז גילוי כ״כ גדול, וכמובא בכל הספה״ק מדברי האר״י הקדוש [ר׳ נתן ג״כ מזכיר את זה], והגילוי הזה נקרא **״הארת אבא״**; איננו נכנסים עתה לדברים עמוקים של סודות וקבלה וכו׳, אבל כך כתוב – שזה נקרא **״הארת אבא״**, ואולי זה נשמע כדבר גבוה וכו׳, אבל מה צריכים יותר מלפרש זאת כפשוטו? **״הארת אבא״** היינו **הארה** של **אבא** – הקדוש־ברוך־הוא, בבחינת (תהלים קג, יג) **״כְּרַחֵם אָב עַל בָּנִים״**; איך הקב״ה אוהב אותנו ומקרב אותנו! ואפילו שנראים דברים ממש הפוכים, הכל הולך אחורה, ויש פחד ואיום וכו׳, כפי שהיה באלו השנים אצל עם ישראל, אחר שנהנו מסעודת אחשוורוש, והמלך גידל את המן, ועלה על הכיסא... ובפרט אחר שהוא עשה את הגזירה הנוראה, היה פחד איום ונורא, **אבל אם מחזיקים מעמד – ואיך? ע״י ההתחזקות והתקרבות לצדיקים – עוברים על הכל לשלום!** רק זה מה **שהציל אותם!** אם מרדכי הצדיק לא היה מקיים **״וַיִּקְרַע מָרְדֳּכַי אֶת בְּגָדָיו וַיִּלְבַּשׁ שַׂק וָאֵפֶר וַיֵּצֵא בְּתוֹךְ הָעִיר וַיִּזְעַק זְעָקָה גְּדוֹלָה וּמָרָה״**, מה היו יכולים לעשות?...

ובזה מסופר על הרה״ק ר׳ נחמן מהורדענקא זי״ע – הסבא של רבינו, שבאותה תקופה היתה ג״כ גזירה נוראה, והבעש״ט הקדוש ביקש מכל התלמידים שיעשו את הכל – להתפלל בכל ליבם וכוונתם – כדי לבטל את הגזירה. והנה, לא היה נראה שהדברים ׳זזים׳... היה משהו מאד מאד חמור, ור׳ נחמן מהורדענקא הגיע אל הבעש״ט הקדוש וראה את רבו כ״כ מאוים ורציני, ואמר כזה דיבור: **״רבי, אם זו גזירה, מה יכולים לעשות?״**... מה ענה לו הבעש״ט הקדוש? **״ר׳ נחמן, זה גם שלא היית בימי מרדכי ואסתר... אם היית אז, והיו שומעים את כל מה שנעשה, ואיך שהמן הכר שלח אגרות, ואיך ש״הָרָצִים יָצְאוּ דְחוּפִים בִּדְבַר הַמֶּלֶךְ״, היית אומר: ׳מרדכי מה יכולים לעשות?׳״**... אך מרדכי יודע שאין דבר כזה! יש גזירה ח״ו? עושים את הכל לבטלה! מעוררים את כולם!

וזה אצל כל אחד ואחד בחיים הפרטיים שלו, שעובר עליו דברים כאלה שנדמה לו שזו 'גזירה', והוא "מרים ידיים" ואומר "מה אני יכול לעשות? אין לי מזל"... או שחושב ח"ו "יש לי מזל רע", "נפלתי בפח", "אין כבר עצות"... זוהי עצת המן! אך יש את העצות של הצדיקים – מרדכי הצדיק מעורר את נשמות ישראל, אסתר המלכה מעוררת את נשמות ישראל: **אין דבר כזה!**

אסתר המלכה אומרת: "לֵךְ כְּנוֹס אֶת כָּל הַיְּהוּדִים הַנִּמְצְאִים בְּשׁוּשָׁן וְצוּמוּ עָלָי", שעל־שם זה יש לנו את 'תענית אסתר' עד היום, שהיא זכר לצום הזה, ואמנם לא באותו זמן, כי הצום של אסתר המלכה היה בפסח [שלושה ימים – ערב פסח, יו"ט ראשון וכו'], אבל אנחנו עושים זכר לזה, כדי להזכיר אותנו על אותו ענין – יש גזירה? מקיימים צום, שזהו: **"תשובה תפילה וצדקה מעבירין את רוע הגזירה"** – צום, תפילה וצדקה, מעבירין את הגזירה, בזה יכולים לבטל את הכל!

אך אומר רבינו (ליקו"מ ח"א סי' ה), שהנה בדרך כלל מתפללים בתמימות, כסדר התפילה, אבל אם הגזירה היא "אחר גזר דין" – וכמו שהיה בימי מרדכי ואסתר, מה אומר רבינו? צריכים להלביש את התפילה בסיפורי מעשיות, שמספרים בדברי הבקשה: **"רבש"ע, היה סיפור כזה וכזה"** וכו'; **זה פורים! זה כל העניין של פורים, שהיה באמת "אחר גזר דין", ויצא מזה 'סיפורי מעשיות' – הסיפור של המגילה, שזה מה שביטל את הגזירה... וזה מה שמבטל את הגזירה בכל דור ודור, שלא יהיה "הקורא למפרע", אלא קוראים את זה בכל שנה כדי שאדם יקבל חיזוק – "גם עליי נאמר כל זה!" ותשים את עצמך איפה שאתה רוצה בתוך המגילה... הכי טוב להיות סמוך למרדכי הצדיק, זה הכי בטוח...**

סיפרתי כבר כמה פעמים [שמעתי כמה סיפורים כאלה] על אותם אנשים שהיו בטיסה, ובאמצע החל איזה פחד ואיום מחמת תקלה שהיתה [הטיים לא מגלה, אבל הבינו שמשהו לא בסדר], והיה שם איזה רב וצדיק על המטוס, ולפתע כולם מתקבצים סביבו, מדוע? **"הכי בטוח להיות על־ידו... אני לא יודע מה יהיה פה, אבל המקום הכי בטוח זה על־ידו"...** אבל אדם שיש לו שכל, הוא לא מחכה שיגיע ח"ו לאיזו עת צרה, אלא הוא כבר מתחבר...

הכלל, אדם יכול לשים את עצמו בתוך המגילה; אתה רוצה להיות 'חרבונה'?... יש כל מיני דעות מי היה 'חרבונה' – י״א שהוא היה אליהו הנביא, י״א שהוא היה דניאל וכו', יש כל מיני שיטות, אבל בתוך השם שלו טמון ענין של '**חֶרֶב**' ו'**בּוֹנֶה**' – '**חרבונה**', היינו שהוא יודע איך **לבנות** את **החורבנות**...

לפי אחת מהשיטות הוא היה אחד מחבריו של המן, אבל הוא הבין שהמן מקבל עכשיו את הסוף שלו, אז הוא התהפך ואמר לאחשוורוש (אסתר ז, ט) "**גַּם חֲנֵה הָעֵץ אֲשֶׁר עָשָׂה הָמָן לְמָרְדֳּכַי אֲשֶׁר דִּבֶּר טוֹב עַל הַמֶּלֶךְ עֹמֵד בְּבֵית הָמָן גָּבֹהַּ חֲמִשִּׁים אַמָּה**"; ובאמת הוא זכה, וכמו שאומרים "**וגם חרבונה זכור לטוב**" – זוכרים אותו לטוב... אז אם אתה רוצה – שים עצמך שם בתוך המגילה...

הכלל העולה, שאדם צריך לשים את עצמו בתוך המגילה, ותדע שהכל נאמר עליך, שאתה נמצא במקום הזה, ותספר סיפור, ובזה אתה מבטל את הגזירה... זה כל העניין של 'מגילת אסתר', שזה סיפור של "שנים קדמניות" [כלשון רבינו], ומלבישים את הכל בתוך מאמר וסיפור, וזה המתקת הדינים, שהיא המתקה גדולה שזוכים לפעול בקריאת המגילה! לא שסתם 'יש מצוה, צריכים לשמוע את קריאת המגילה'... שזה בוודאי כך, אבל תדע שפועלים פה דברים גדולים, שזהו: "**וַיְפַקֵּד הַמֶּלֶךְ פְּקִידִים בְּכָל מְדִינוֹת מַלְכוּתוֹ**" – אדם שזוכה צריך ישועה ידע ויזכור לבקש את הקב״ה! אדם שצריך ישועה – שידוך, שלום־בית, ילדים, פרנסה, **הכל**! תזכור היטב: "**וַיְפַקֵּד הַמֶּלֶךְ 'פְּקִידִים' בְּכָל מְדִינוֹת מַלְכוּתוֹ**" – יכולים לזכות לזה ע״י קריאת המגילה!

ובזה אנו מגיעים לפרשת השבוע; השנה אנחנו זוכים, שימים אלו שקודם פורים זה פרשת ויקרא – זה לא קורה הרבה, אלא כל כמה שנים זה יוצא כך, שהשבוע שקודם פורים הוא פרשת ויקרא, ופורים בעצמו יהיה כבר בפרשת צו, שדרך אגב '**צו**' זה אותו מספר הנ״ל שזה בגימטריא שמות **א״ל אדנ״י**, בגימטריא '**המן**', שבזה יש כבר קשר בין פורים לפרשת שבוע הבאה. על כל פנים, פרשת השבוע היא **פרשת ויקרא**, שפותחת במילים "**וַיִּקְרָא אֶל מֹשֶׁה**", ו'**ויקרא**' כתיב באל״ף זעירא, ויש על זה המון פירושים, חיזוקים ולימודים, וכן רבינו מדבר מזה בתורה רפ״ב – "אֲזַמְּרָה לֵאלֹקַי בְּעוֹדִי", מה אנחנו יכולים

להוציא מזה לענייננו והקשר לימי פורים?

העניין יובן היטב עפ״י מה שדיברנו עד עתה: דיברנו שהעבודה של האדם היא למצוא את הקב״ה בתוך כל דבר שעובר; כל הדברים שנראים כאילו הפוך, ואתה תגיע לעניין של ״ונהפוך הוא״, כדברי הפסוק במגילה (ט, א): **״בַּיּוֹם אֲשֶׁר שִׁבְּרוּ אֹיְבֵי הַיְּהוּדִים לִשְׁלוֹט בָּהֶם״ – ׳אֹיְבֵי הַיְּהוּדִים׳** זה הס״מ, היצר הרע, **״וְנַהֲפוֹךְ הוּא אֲשֶׁר יִשְׁלְטוּ הַיְּהוּדִים הֵמָּה בְּשׂנְאֵיהֶם״** – יש ענין כזה של **״וְנַהֲפוֹךְ הוּא״** – שאפשר להפוך את הכל!

ובימי פורים יש חידוש יותר מכל המועדים, וכדברי חכמינו הקדושים (שוחר טוב, משלי ט): **כָּל הַמּוֹעֲדִים יִהְיוּ בְּטֵלִים, וִימֵי הַפּוּרִים לֹא יִהְיוּ נִבְטָלִין לְעוֹלָם, שֶׁנֶּאֱמַר** (אֶסְתֵּר ט, כח): **״וִימֵי הַפּוּרִים הָאֵלֶּה לֹא יַעֲבְרוּ מִתּוֹךְ הַיְּהוּדִים וְזִכְרָם לֹא יָסוּף מִזַּרְעָם״**; מה העניין הזה? מה החידוש של פורים על שאר המועדים שבהם אנו חוגגים את יציאת מצרים – בפסח, קבלת התורה – בשבועות, וכן בסוכות – את ענני הכבוד, היו דברים נוראים, מדוע כל זה יתבטל וימי פורים לא יתבטלו?

כפי המפרשים שם, ״יתבטלו״ הכוונה שיהיו טפלים; כלומר, יזכרו תמיד את יציאת מצרים, אבל דברים אלו יהיו טפלים וקטנים לעומת הישועה הגדולה שתהא בביאת המשיח, אל לא כן ימי פורים, שהם לא יתבטלו לעולם, מה העניין בזה?

התשובה היא, כי פורים הוא ענין של ״וְנַהֲפוֹךְ הוּא״ – שהפכו את הכל! הראו לבן־אדם: מי יודע היכן אתה היית עד עכשיו... רחמנא ליצלן! הן בסעודתו של אחשוורוש, והן אח״כ אצל המן – ״וְכָל עַבְדֵי הַמֶּלֶךְ אֲשֶׁר בְּשַׁעַר הַמֶּלֶךְ כֹּרְעִים וּמִשְׁתַּחֲוִים לְהָמָן״ – כולם מפוחדים ומאוימים מהמן... וזה גרם לך להיות בכזאת קטנות המוחין עד שהיית מוכן כבר ״להרים ידיים״, רחמנא ליצלן... והנה הגיע מרדכי הצדיק והגיעה אסתר המלכה וגילו ופרסמו כזאת ישועה שהתקיים בה ״וְנַהֲפוֹךְ הוּא״, שזה הראה לנו איך שכל הזמן הקב״ה מנהיג כל פרט ופרט – מ״וַיְהִי בִּימֵי אֲחַשְׁוֵרוֹשׁ״, וכן אח״כ – ״בִּשְׁנַת שָׁלוֹשׁ לְמָלְכוֹ״, וכן ״בִּשְׁנַת שֶׁבַע לְמַלְכוּתוֹ״ – כשלקחו את אסתר, ואח״כ כשהמן עשה את הגזירה, כל דבר היה מושגח בהשגחה מדויקת ומופלאה, ובדוגמת ה״פאזל״ שדיברנו ממנו לאחרונה, שבתחילה

לא מבינים איך הכל יכול להתחבר אחד אל השני, והמגילה מראה לנו כזה דבר, שהכל נשלם יחדיו לתמונה אחת, וזה כזה מתוק לראות איך שכל פסוק ופסוק נכנס אחד בתוך השני כהמשך אחד נפלא, ואיך כל דבר ממש מגלה את ההשגחה של הקב״ה, ואז אדם מבין למפרע איך בעצם הכל היה בכדי להגיע אל הישועה! זהו כל הסוד של פורים!

ואת זה אנחנו נצטרך מאד כשיבוא משיח צדקנו בקרוב, שהנה עברנו מה שעברנו – כל מה שעברו עם ישראל כל השנים, כל הגלות שעם ישראל עברו, ובפרט מעת חורבן ביהמ״ק – כל הגלויות וכל הצרות רח״ל [שלא תקום פעמיים צרה, ותהא כבר הגאולה השלימה!], ואנחנו צריכים כזאת נחמה לגלות לנו את הגילוי הזה, שהקב״ה אומר **״גם אני הייתי שם!״...** 'אבל מה... כזאת הסתרת פנים – "הסתרה שבתוך ההסתרה"...', מה שעם ישראל עברו, ואיננו צריכים ללכת כ״כ אחורה... אלא להסתכל שמונים שנה אחורה, שהיתה את השואה האיומה, ויש עדיין יחידי סגולה שהיו ממש שם, ומה שסיפרו וכתבו וכו', **אבל יבוא משיח צדקנו ויגלה כזה מן אור שגם בדברים אלו יתורץ הכל! ובוודאי התפילה שלנו שכבר יומתק הכל, והמן וכל חינגא דיליה יקבלו כבר את העונש המגיע להם!** שיתקיים (אסתר ז, ט) ״וַיֹּאמֶר הַמֶּלֶךְ תְּלֻהוּ עָלָיו: וַיִּתְלוּ אֶת הָמָן״ – זה כבר יגיע! אך כשתלו את המן היה כזה גילוי שאסתר ומרדכי גילו: **תראה איך הכל התהפך!** ״**בַּיּוֹם אֲשֶׁר שִׁבְּרוּ אֹיְבֵי הַיְהוּדִים לִשְׁלוֹט בָּהֶם**״ – הם חשבו כך, אבל הנה התהפך הכל – ״**וְנַהֲפוֹךְ הוּא**״, הקב״ה איתנו כל הזמן!

זה הסוד של ״**וַיִּקְרָא אֶל מֹשֶׁה**״, שמתחילים **ספר ויקרא**; ספר ויקרא נקרא ״**טהרתן של ישראל**״, ומיפרנו כמה פעמים על גר הצדק מוילנא, ה' יקום דמיו, שהוא היה גר צדק אמיתי! והנה הוא היה בחור [הוא לא זכה להתחתן], אבל הוא התחיל להתקרב ליהדות [כמובן, היתה לו נשמה קדושה, כי לגר יש נשמה קדושה], והתחיל להתעניין מאד בכל התורה בכלל, ובחומש בפרט, והנה בתחילה לא הלך מיד ליהודים, אלא – להבדיל – גם אצל הכמרים היה את התנ״ך, והוא התחיל ללמוד חומש בראשית, וכן שמות – יציאת מצרים וכו', והנה התוודע לו שישנם **חמשה** חומשי תורה, אבל אתו לא לומדים אלא רק **ארבעה**... הוא היה פיקח וחכם עצום,

והוא שם לב שמאיזו סיבה לא לומדים עמו חומש אחר מן החמשה... והוא אמר: מדוע קוראים לזה ״חומש״? כי יש בו ״חמשה״, א״כ אני יודע מבראשית, שמות, במדבר, דברים, ומה עם החמישי?...

ומדוע אפוא אלו הכמרים העלימו ממנו את ספר ויקרא? כי ספר ויקרא זה כזה אור, שזה נקרא ״טהרת של ישראל״, שאפילו אם אדם עבר איזו עבירה – אבל יש ריצוי, יש קרבן, יש מחילה, סליחה וכפרה! וגם כל פרשיות העריות – איסורי חיתון, כמה צריכים לשמור על זה! זו הקדושה והטהרה של עם ישראל! כך ספר ויקרא מלא בכל אלו ענייני קדושה וטהרה – כל אלו ההלכות של טהרה – מצורע, זוב, זבה; כל ההלכות הללו הן בספר ויקרא. והנה הכמרים פחדו מזה, כי הנה הוא יראה כזאת קדושה ״ואיבדנו אותו לגמרי״... ועל־כן אלו הכמרים העלימו ממנו את ספר ויקרא. ובסוף כמובן הוא גילה את זה, והלך ליהודים, ולמדו אתו, עד שהוא התגייר ונהיה גר־צדק שמסר נפשו ממש על קידוש ה׳!

וזהו **ספר ויקרא** שמתחילין עתה, שהוא טהרתן וקדושתן של ישראל; והנה אדם יגיד: ״אבל אני מכיר את עצמי היטב, אתה מדבר איתי מ׳טהרתן של ישראל׳ ואיפה אני?... אני מכיר ויודע היטב היכן אני מונח״... **ואכן זו מדרגה גדולה שאדם יהא ״מכיר את מקומו״ – שהוא מכיר היטב מי הוא, שזה מה שרבינו מנסה להכניס בנו, שזהו ענין ההתבודדות, שאדם מיישב את דעתו ״היכן אני בעולם?״...**

הרי אתה יכול להטעות את כולם, להתלבש ממש יפה, ואפילו עם בגדי כבוד וכו׳, **אבל את מי אתה מטעה?... בן־אדם יכולים להטעות, אבל את הקב״ה לא יכולים להטעות, וכן: מדוע אתה מטעה את עצמך?! אתה מכיר איפה אתה מונח...**

והנה אדם באמת מכיר זאת, והוא מסתכל על עצמו בראיה פנימית ואמיתית, והוא עלול ליפול בייאוש, ה׳ ישמור, ויאבד את העשתונות לגמרי...

היום התחלנו במסכת בבא מציעא [ב׳דף היומי׳] את הסוגיא של ״יאוש שלא מדעת״ – מחלוקת אביי ורבא האם הוי יאוש או לא הוי יאוש, ואכן ״אלו ואלו דברי אלקים חיים״, כי אם מתקיים ״יאוש מדעת״ – שאתה מתייאש מדעת, היינו שאתה מכיר את עצמך, באמת זהו ״יאוש שלא מדעת״ – זה הסימן שאין לך דעת...

ואכן, הרי אדם מסתכל על עצמו ונופל ביאוש, ומה יעשה?... **על זה באים הצדיקים ומלמדים אותנו: חס ושלום! אסור להתייאש! רבינו צעק ושאג בקול גדול: ״אין שום יאוש בעולם כלל!״...**

אדם שומע זאת ותוהה: ״אבל איך?!״... זה בדיוק מה שרבינו מגלה בתורה ל״ג הנ״ל, שבהמשך הדברים מגלה רבינו שם את קדושת פורים בסוגריים, אומר רבינו שזה כל העניין של (מגילה ז) ״חייב איניש לבסומי בפוריא עד דלא ידע בין ארור המן לברוך מרדכי״ וכו׳ שזה כל העניין הזה – אם מה שהגוי צועק זה גם דברי הקב״ה, והוא שליח של הקב״ה, וזאת אומרת שזה ג״כ אצל המן הרשע, אזי ״עד דלא ידע״ – אתה לא יודע את ההבדל בין ״ארור המן לברוך מרדכי״, אבל אתה צריך להיות במדרגה גדולה, וכמו שהאר״י הקדוש אומר: אם שתית, והגבהת את המוחין שלך, אזי אתה זוכה לזה, ולא שסתם תסתובב ותצעק ח״ו ״ברוך המן״... אלא מאי? שתית בפורים, והגעת לכזאת השגה שצעקת ״ברוך המן״ כי אצלך אין הבדל, הכל זה הקב״ה...

והסוד הוא: **אתה מרגיש שהגעת ל״ברוך מרדכי״ בגלל שראית את ״ארור המן״! מי גרש אותך ודחף אותך להגיע אל הצדיק? זאת בגלל שנתפסת בידיים של המן, והוא הוציא כזאת גזירה נוראה, והרגשת שאתה על סף יאוש, רחמנא ליצלן, אז הגעת אל המדרגה הכי תחתונה, ומשם הבנת: ״מכאן אני צריך רק לחזור!״... נמצא שברחת מ״ארור המן״ – ל״ברוך מרדכי״, וכשהגעת ל״ברוך מרדכי״ הגעת לכזאת השגה של ״ונהפוך הוא״ עד שאתה כצועק ״ברוך המן״, דהיינו: ׳מי הביא אותי אל הצדיק? מי הביא אותי לזה? בגלל שהייתי בכזה מקום, וסחבו אותי אל הצדיק, אזי זכיתי להשגה כזאת׳...**

זה הגילוי של ה׳אל״ף זעירא׳ בתוך **ויקרא**: קוראים לך! הקב״ה קורא לך! ופה מדובר על משה רבינו... וכלשון הפסוק: ״וַיִּקְרָא **אֶל מֹשֶׁה**״, שזה סובב על הצדיק שבכל דור ודור, שנקרא ׳משה׳, ומה הצדיק מגלה? יש החושבים על הצדיק: ״זה לא משהו שנולד רגיל כמונו, אלא כמו שמובא על משה רבינו ״וַתֵּרֶא אֹתוֹ כִּי טוֹב הוּא״ (שמות ב, ב) וכבר היה הבית מלא אור (סוטה יב.) והיה הכל מוכן״... אך סיפרנו כמה פעמים את הסיפור שזה בכלל לא ככה... חושבים על משה רבינו שהוא נולד מושלם, אבל אין זה

כך... [הסיפור מובא ב״יכין ובועז״ על המשניות, סוף מסכת קידושין].

והסיפור הוא, שפעם היה מלך שהיה בקי בחכמת הפרצוף, וכשהוא ראה דמות פני משה רבינו – ראה בו את כל המידות הלא־טובות, והוא לא יכל להתאפק עד שנסע בעצמו למשה רבינו [כי חשב מקודם שמטעים אותו], והוא אכן ראה שכך משה רבינו נראה, ותהה מאד: זהו משה רבינו – צדיק ומנהיג ישראל?... ענה ואמר לו משה רבינו: **״וכי אתה חושב שנולדתי ככה – עם כל המידות הטובות? אני עבדתי כל החיים וזכיתי להגיע לזה!״...**

כי אמנם בתורה מובא איך שהוא נולד, ותיכף אח״כ שהוא הגיע אל הסנה ונעשה מנהיג ישראל, אבל כל מה שהיה בשנים בין זה לזה – לא כתוב, אלא רק מעט בפרקי דרבי אליעזר ובשאר מקומות שמובא מה משה רבינו עבד בכל הזמנים האלו, בשנים הראשונות הוא התבודד והיה דבוק בהקב״ה וכו׳ עד שהגיע למה שהגיע...

אז **״וַיִּקְרָא אֶל מֹשֶׁה״** כתוב עם אות אל״ף קטנה, שאמנם הקב״ה קורא, אך כשהקב״ה קורא – זה מלובש וקטן מאד, שזה סוד האל״ף זעירא, כי האל״ף זה הקב״ה, שהוא ׳אלופו׳ של עולם, והקב״ה קורא לך! **בתוך החיים שמלאים ניסיונות וקשיים וכו׳ – הקב״ה קורא לך ומבקש אותך: ״בוא!״...**

״ומה אגלה לך?״ כתוב לפני האל״ף קטנה: **״ויקר״**, ובעניין זה יש כ״כ הרבה גילויים נפלאים: אם אדם מתחיל להתבונן מעט במגילת אסתר, הוא יראה שמתחילתה לסופה הכל בנוי ומיוסד על ה׳ויקר׳ הזה!

מה נחשב אצלנו **״יקר״**? דבר שהוא יוקרתי, כמ״ש (משלי ג, טו) **״יְקָרָה הִיא מִפְּנִינִים״**; ומהו ה**״יקר״** הזה? זוהי נשמתו של כל יהודי, זה הדבר הכי **יקר** שיכול להיות! ובפרט אדם שלומד תורה, שעליה נאמר **״יְקָרָה הִיא מִפְּנִינִים״** – זה יותר חשוב מהכהן הגדול שנכנס לפני ולפנים (במדבר רבה ו, א); אם אדם מדבק את עצמו בהקב״ה, אפילו אם הוא בא ממקום לא כ״כ קדוש, אבל אם הוא חותר ועושה את הכל כדי לגלות את ה׳יקרות׳ שיש בתוכו, אזי הוא מקיים את הפסוק (ירמיהו טו, יט) **״וְאִם תּוֹצִיא יָקָר׳ מִזּוֹלֵל״** – רבינו מביא את הפסוק הזה (ליקו״מ ח״א סיק יד) לעניין תיקון הברית, כי **״יקר״** הוא אותיות ׳קרי׳,

שזה התיקון לזה, שאדם צריך לדעת שהוא **יקר**, יש לך נשמה יקרה! אך כאמור, היא מלובשת בלבושים רבים... **וזה הניסיון שלך!** אבל תיזהר מאד, כי זה ניסיון מאד מאד גדול...

מה המן אומר? ״**לְמִי יַחְפֹּץ הַמֶּלֶךְ לַעֲשׂוֹת יְקָר יוֹתֵר מִמֶּנִּי**״ – המן, טמא מטומא, חתיכת זבל רח״ל, ועדיין נתפס לו כזאת מחשבה של ״**לְמִי יַחְפֹּץ הַמֶּלֶךְ**״ – ׳**המלך**׳ כנ״ל זה הקב״ה, והמן עדיין חושב למי יחפוץ המלך ״**לַעֲשׂוֹת יְקָר יוֹתֵר מִמֶּנִּי**״... הוא חושב את עצמו ׳על הגובה׳ – קיבל את טבעת המלך, הכין עץ לתליה, והכל מוכן... והנה הוא כבר מגיע אל אחשוורוש כדי לומר לו ״אחשוורוש, יש לי עצה שתציל את כל המצב, שניפטר ממרדכי, והכל יהיה בסדר״... הוא בא בהשכמה ״**לַחֲצַר בֵּית הַמֶּלֶךְ**״ – הקדים להגיע לחצר המלך, והמלך שואל ״**מִי בֶחָצֵר**״, ואמרו שזה המן, וקרא לו, אזי: ״**וַיָּבוֹא הָמָן**״ – הוא מגיע, ואחשוורוש שואל אותו: אני צריך עצה ״**מַה לַּעֲשׂוֹת בָּאִישׁ אֲשֶׁר הַמֶּלֶךְ חָפֵץ בִּיקָרוֹ**״ – מה עושים עם אדם שהמלך ״**חָפֵץ בִּיקָרוֹ**״ – ׳**בִּיקָרוֹ**׳ דייקא, וכנ״ל שהמגילה מלאה בעניין הזה של ׳**יקר**׳, ועתה שואל אחשוורוש: ״מה עושים עם אדם כזה?״... והנה המן, טבא מטומא, מיד מהרהר בליבו: ״**לְמִי יַחְפֹּץ הַמֶּלֶךְ לַעֲשׂוֹת יְקָר יוֹתֵר מִמֶּנִּי**״... ׳היש אדם שהוא יותר ממני?׳... הוא חושב, **איזה טמא!**

בליקו״מ ח״א סי׳ ק״ל מפרש רבינו את מאמרם ז״ל (סוכה נב) ״כל הגדול מחברו יצרו גדול הימנו״, עפ״י הפסוק (משלי ו, כו) ״**וְאֵשֶׁת אִישׁ נֶפֶשׁ יְקָרָה׳ תָּצוּד**״, אם אדם לא נזהר ב״**יקר**״ הזה בקדושה – לחפש את הפנימיות, את ה׳**יקרות**׳ והיופי של הקדושה – ה׳ ישמור נתהפך לו לתכלית הגאוה, עד שהוא מיטמא בניאוף רח״ל, ועדיין הוא חושב ״**לְמִי יַחְפֹּץ הַמֶּלֶךְ לַעֲשׂוֹת יְקָר יוֹתֵר מִמֶּנִּי**״...

וכאמור, ״**המלך**״ היינו הקב״ה, ועתה רואה המן איך שהכל מסודר ומוכן אצלו – הוא הכין את התליה, והנה הוא הגיע לחצר, והמלך כבר קורא לו וכבר הוא שואל אותו ״מה עושים לאדם כ״כ חשוב?״... אז המן חושב ״אם הוא כבר שואל, אתן למלך עצה נכונה בשבילי... שילך עם הלבוש של המלך, עם הכתר של המלך״ וכו׳, הוא כבר ׳על הגובה׳ ממש, פה הגיע לשיא של הגאווה! עם כל הגאווה שהיתה לו – עכשיו הוא הגיע כבר אל השיא: ״המלך כבר מבין ב״ה למי צריכים לתת את הגדולה והכבוד״... הוא רוצה

להראות לכולם ש״**הַמֶּלֶךְ חָפֵץ בִּיקָרוֹ**״, אז הוא כבר נותן 'מרשם' – תכנית מלאה לגאווה שלו...

אולם: ״**וַיֹּאמֶר הַמֶּלֶךְ לְהָמָן מַהֵר קַח אֶת הַלְּבוּשׁ וְאֶת הַסּוּס כַּאֲשֶׁר דִּבַּרְתָּ וַעֲשֵׂה כֵן לְמָרְדֳּכַי הַיְּהוּדִי הַיּוֹשֵׁב בְּשַׁעַר הַמֶּלֶךְ אַל תַּפֵּל דָּבָר מִכֹּל אֲשֶׁר דִּבַּרְתָּ**״ – פה הגיע העניין של ״**וְנַהֲפוֹךְ הוּא**״, פה קיבל המן בדיוק את מה שהוא צריך... זה מה שהגיע לו אחר שהוא כל הזמן חושב רק על ״יְקָר״ ו״יְקָר״...

וגם אחשוורוש אותו דבר כמוהו, וכמו שמוצאים מיד בתחילת המגילה, שאחשוורוש עושה סעודה, מזמין את כולם, ורוצה להראות לכולם את העושר והגובה שלו – והוא, ה' ישמור, טמא מטומא, נואף רח״ל! ומה הוא עושה? אומר הפסוק: ״**וְאֶת יְקָר תִּפְאֶרֶת גְּדוּלָּתוֹ**״ – הוא מראה לכולם את ״יְקָר תִּפְאֶרֶת גְּדוּלָּתוֹ״ – היכן הוא מונח...

וכן הוא בכל המשך המגילה בעניין זה, וכאן – אצל המן – זה הגיע אל השיא, שהמן חושב שכל זה מגיע לו, והנה אחשוורוש אומר לו: אתה לוקח את מרדכי, ואתה מרכיב אותו בכל רחובות העיר, ואתה אומר ״**כָּכָה יֵעָשֶׂה לָאִישׁ אֲשֶׁר הַמֶּלֶךְ חָפֵץ בִּיקָרוֹ**״ – זה הצדיק, שהמלך ״חָפֵץ 'בִּיקָרוֹ'״, וכך המן הולך את מרדכי בכל העיר... שזה היה אצלו הכי גרוע, מה יכול להיות יותר מזה?...

ובנוסף הוא קיבל על הראש שלו את העציץ של בית הכסא, והוא עכשיו 'מושלם'... וכמו שרבינו אומר (ליקו״מ ח״א סי' סא) שכל המותרות וכו' מגיעים ה״י מזה, מה שמדברים על צדיקים וכו', רבינו מזכיר שם את דואג ואחיתופל וכו', ופה המן קיבל את זה על הראש שלו, כדי להראות לכולם מי הוא...

ראיתי דבר נפלא באחד מן המפרשים, שהנה אחר כל זה כתיב ״**וְהָמָן נִדְחַף אֶל בֵּיתוֹ אָבֵל וַחֲפוּי רֹאשׁ**״, ועל זה אומרים חכמינו הקדושים (מגילה טז.) שהוא קיבל את כל הזבל על ראשו, ומיד אח״כ כתיב ״**וַיְסַפֵּר הָמָן לְזֶרֶשׁ אִשְׁתּוֹ וּלְכָל אֹהֲבָיו אֵת כָּל אֲשֶׁר קָרָהוּ**״, והם דווקא היו חכמים... הם מיד אמרו לו: ״אתה נכנם לעסק שהוא לא טוב בשבילך״... וכלשון הפסוק: ״**וַיֹּאמְרוּ לוֹ חֲכָמָיו וְזֶרֶשׁ אִשְׁתּוֹ אִם מִזֶּרַע הַיְּהוּדִים מָרְדֳּכַי אֲשֶׁר הַחִלוֹתָ לִנְפֹּל לְפָנָיו לֹא תוּכַל לוֹ כִּי נָפוֹל תִּפּוֹל לְפָנָיו**״ – ג' פעמים כתיב לשון 'נפילה' [״אֲשֶׁר הַחִלוֹתָ **לִנְפֹּל** לְפָנָיו לֹא תוּכַל לוֹ

כִּי נָפוֹל תִּפּוֹל לְפָנָיו״], ומי אומר לו את זה? ״חֲכָמָיו וְזֶרֶשׁ אִשְׁתּוֹ״ – הרי אשה צריכה לחזק את בעלה... אבל פה הם הבינו שזה לא כדאי לו...

אם אדם לא זוכה, זוהי המפלה שלו... אז זה שאסתר הזמינה אותו פעמיים אל המשתה שלה, בזה היא כבר סידרה שיגמרו אתו...

והנה, מה כתוב תכף ומיד? הם באמצע להגיד לו את כל הנ״ל – ״עוֹדָם מְדַבְּרִים עִמּוֹ וְסָרִיסֵי הַמֶּלֶךְ הִגִּיעוּ וַיַּבְהִלוּ לְהָבִיא אֶת הָמָן אֶל הַמִּשְׁתֶּה אֲשֶׁר עָשְׂתָה אֶסְתֵּר״ – אומרים המפרשים: לא היה לו זמן אפילו להתקלח... הוא הגיע לביתו ״אָבֵל וַחֲפוּי רֹאשׁ״ וכך הביאו אותו אל הסעודה... אחר שהוא קיבל על ראשו את הנ״ל – הוא היה צריך להתקלח... אבל הביאו אותו איך שהוא... למה? למען ידעו כולם מיהו האיש הזה ומה יש בראשו... והנה הוא הגיע למשתה היין, ואסתר המלכה כבר יודעת איך להכניע אותו...

וכל זה נכלל בענין של ״וְנַהֲפוֹךְ הוּא״, שהכל התהפך לטובה, ורואים מהי טומאתו של המן – שהיה 'חתיכה של גדלות'; **כמה אדם צריך להתפלל להקב״ה לשבור את הגדלות הזאת!** שלא יתקיים אצלו ״נֶפֶשׁ יְקָרָה׳ תָּצוּד״ – שלא יפול בזה ח״ו, אלא ישבור את זה, שיהיה אצלו ה״יקר״ בבחינת ״וַיִּקְרָ׳א אֶל מֹשֶׁה״ – שיהיה מחובר אל הצדיק, **את החשיבות שלו הוא מביא למשה רבינו – אל הצדיק!**

הרה״ק מבארדיטשוב זי״ע אומר: זו היתה חכמה נפלאה של אסתר המלכה – שיבוא המן אל הסעודה שהיא עושה, וכך היא תביא לו קצת 'שיריים' מסעודתה, והוא כבר גמור... ואכן, אדם שרוצה לחזור בתשובה – הוא יכול לזכות לזכות לתשובה ע״י שבא לסעודה של צדיק – לעריכת טיש וכו', אבל באותו זמן יש ענין של (משלי כה, כב) ״גֶּחָלִים אַתָּה חֹתֶה עַל רֹאשׁוֹ״ –

ועתה יש לנו את ג' הימים עד פורים – י״א י״ב וי״ג, שבהם אנו מכינים את עצמנו לפורים, וכמו שמביאים צדיקים בשם הרה״ק ר' יצחק מוורקא (הראשון) זי״ע [שהיה צדיק קדוש עליון], שאלו שלושת הימים הם ״שלושת ימי הגבלה״, כי בפורים קיבלו את התורה מחדש, והתקיים אז (אסתר ט, כז) ״קִיְּמוּ וְקִבְּלוּ״, ואומרים חכמינו הקדושים (שבת פח:): 'קִיְּמוּ מַה שֶּׁקִּבְּלוּ כְּבָר'; והרי קודם חג השבועות יש ״שלושת ימי הגבלה״, ועל־כן גם קודם פורים יש שלושת ימי הגבלה – ימים אלו: י״א, י״ב וי״ג, ובאלו הימים כדאי

לאדם לעיין קצת בענייני המגילה וכו׳, אתה נכנם לקדושה כזאת? תעיין קצת מה קורה שם... והעיקר שאדם ידע ויזכור מעניין זה של **״יקר״** – כלליות הדברים היקרים שישנם, ובעיקר – שיש לך נשמה קדושה, ותקיים ״וַיִּקְרָ׳א אֶל מֹשֶׁה״ – תבין את ה׳**יקרות**׳ שלך, ותבקש מהקב״ה: **״רבש״ע, שאזכה פעם ולתמיד לשבור את ה׳יקר׳ הזה שהוא נפרד ממשה רבינו״**... שאדם אומר ״גם לי מגיע גדולה״, כדברי המן: **״לְמִי יַחְפֹּץ הַמֶּלֶךְ לַעֲשׂוֹת יְקָר יוֹתֵר מִמֶּנִּי״**, אבל עליך להיות מחובר למשה רבינו – ״וַיִּקְרָ׳א אֶל מֹשֶׁה״, כדי שהוא יכנים אותך לזה!

שזהו הפסוק שקורין לקראת סוף המגילה: **״לַיְּהוּדִים הָיְתָה אוֹרָה וְשִׂמְחָה וְשָׂשׂוֹן וִיקָר״** – הרי כתוב בפירוש, שבפורים אדם זוכה לקבל את ה׳וִיקָר׳ הזה! ומהו ה׳וִיקָר׳ הזה? אומרים חכמינו הקדושים (מגילה טז:): ׳וִיקָר׳ אֵלּוּ תְּפִלִּין; ומה זה ׳תפילין׳? רבינו לימד אותנו (ליקו״מ ח״א סי׳ לח): **תפילין הן סימן על דביקות הקב״ה**; היינו, שזכית להפוך את כל הישות שלך עד שאתה כלום ממש, ואתה דבוק בהקב״ה – **׳אין לי שום דבר מעצמי׳**...

ונסיים את שיחתנו בדבר־חיזוק נפלא בעיקר לשלום־בית באותה שרשרת של דברינו: דהנה אנחנו מדברים מ׳**יקרות**׳ – ענין של ״יְקָר״, שזו הנשמה של האדם, אך מה הבעיה של רוב בני־אדם? הוא לא מרגיש את זה... הוא תוהה: ״וכי אני שווה משהו?״... וכולם סובלים מזה באיזושהי בחינה – ״כן... אתה מחזק אותי, אבל אני מכיר את עצמי״... אדם איבד לגמרי את הביטחון העצמי... וזה הכי גרוע! **תאמין בעצמך!** זה לא ענין של גאווה... רבינו הדגיש כ״כ את העניין הזה, ואמר שאפילו צדיקים לפעמים סובלים מזה שאין להם אמונה בעצמם... **תאמין בעצמך שיש לך כוחות! אתה ׳יקר׳! אתה נשמה יקרה! ואת זה צריכים להכנים באדם, שיקבל את זה...**

והנה אנו מדברים מעניין של שידוכים – שאדם יזכה למצוא את זיווגו, שזהו **״וַיְפַקֵּד הַמֶּלֶךְ פְּקִידִים בְּכָל מְדִינוֹת מַלְכוּתוֹ״** – שיהיו **פקידות טובות**, ועתה נתבונן: מה היה קודם לכן – כשהרגו את ושתי? הרי אחשוורוש היה חתיכה של טומאה, וכן ושתי ג״כ אותו דבר... וכדאיתא בגמ׳ (מגילה יב.): **״שניהן לדבר עבירה נתכוונו״**; אבל בא ממוכן – שזה המן (מגילה

יב:), ומציע עצות... ולא כתוב עדיין שזה "המן" אלא "ממוכן", היינו שהוא "מוכן לפורענות" (שם בגמ'), כי כבר מההתחלה של הסיפור – "בִּשְׁנַת שָׁלוֹשׁ לְמָלְכוֹ" – המן היה שם... אמנם אחשוורוש עדיין לא גידלו, אבל הוא היה אחד מהשרים ששירתו את אחשוורוש, והוא "מוכן לפורענות"... והנה הוא נותן עצה מה צריכים לעשות עתה: "ושתי עשתה נגד המלך, צריכים להעביר אותה ולהביא אחרת"... הוא כבר הכין את כל הדרך שיחפשו מלכה חדשה, והנה אסתר תגיע וכו'.

ועתה נתבונן: מה כתיב שם? **״וַיֹּאמֶר מְמוּכָן לִפְנֵי הַמֶּלֶךְ וְהַשָּׂרִים לֹא עַל הַמֶּלֶךְ לְבַדּוֹ עָוְתָה וַשְׁתִּי הַמַּלְכָּה כִּי עַל כָּל הַשָּׂרִים וְעַל כָּל הָעַמִּים אֲשֶׁר בְּכָל מְדִינוֹת הַמֶּלֶךְ אֲחַשְׁוֵרוֹשׁ״** – פתאום הוא נעשה המומחה והמקצועי על שלום־בית... [ורואים אח״כ איזה 'שלום־בית' יש לו...], הוא יודע הכי טוב מכולם... אז הוא אומר **״כִּי יֵצֵא דְּבַר הַמַּלְכָּה עַל כָּל הַנָּשִׁים לְהַבְזוֹת בַּעְלֵיהֶן בְּעֵינֵיהֶן בְּאָמְרָם הַמֶּלֶךְ אֲחַשְׁוֵרוֹשׁ אָמַר לְהָבִיא אֶת וַשְׁתִּי הַמַּלְכָּה לְפָנָיו וְלֹא בָאָה״**, וממשיך לומר: **״וְהַיּוֹם הַזֶּה תֹּאמַרְנָה שָׂרוֹת פָּרַס וּמָדַי אֲשֶׁר שָׁמְעוּ אֶת דְּבַר הַמַּלְכָּה לְכָל שָׂרֵי הַמֶּלֶךְ וּכְדֵי בִּזָּיוֹן וָקָצֶף״** – יהיה ביזיונות וקצף בבתים... אז מה העצה שלו? שוב נדגיש: מן השמים מדברים פה על־ידי המן, שהוא רשע וקליפה טמאה, אך מן השמים מדברים דרכו: **״אִם עַל הַמֶּלֶךְ טוֹב יֵצֵא דְּבַר מַלְכוּת מִלְּפָנָיו וְיִכָּתֵב בְּדָתֵי פָרַס וּמָדַי וְלֹא יַעֲבוֹר אֲשֶׁר לֹא תָבוֹא וַשְׁתִּי לִפְנֵי הַמֶּלֶךְ אֲחַשְׁוֵרוֹשׁ וּמַלְכוּתָהּ יִתֵּן הַמֶּלֶךְ לִרְעוּתָהּ הַטּוֹבָה מִמֶּנָּה״**, ומה יהיה? **״וְנִשְׁמַע פִּתְגָם הַמֶּלֶךְ אֲשֶׁר יַעֲשֶׂה בְּכָל מַלְכוּתוֹ כִּי רַבָּה הִיא״**, ומה יתקיים עי״ז? מסיים הפסוק: **״וְכָל הַנָּשִׁים יִתְּנוּ יְקָר לְבַעְלֵיהֶן לְמִגָּדוֹל וְעַד קָטָן״** – וזהו הסוד: **מה הבעיה בשלום־בית? אין הערכה והחשבה בין בעל לאשה; הבעל אומר "אשתי לא מכבדת אותי", ואשה אומרת "בעלי לא מכבד אותי", וזה גורם את כל הבעיות...** אז הוציאו **"דְּבַר מַלְכוּת"** – שאמנם המן אמר את זה, אבל זה מהקב״ה: **״וְנִשְׁמַע פִּתְגָם הַמֶּלֶךְ אֲשֶׁר יַעֲשֶׂה בְּכָל מַלְכוּתוֹ כִּי רַבָּה הִיא״** – 'פִּתְגָם הַמֶּלֶךְ' היינו המאמר של הקב״ה, שֶׁמַּה יהיה? **״וְכָל הַנָּשִׁים יִתְּנוּ יְקָר לְבַעְלֵיהֶן״** – הערכה!

והנה יש שישמעו זאת ויאמרו: וכי מזלזלים בנשים בזה שאומרים **״וְכָל הַנָּשִׁים יִתְּנוּ יְקָר לְבַעְלֵיהֶן״**? וכי הן

האשמות בהכל?... אך באמת זה משהו אחר לגמרי: **הנשים הן מקבלות כזאת משימה קדושה, שהן יִתְּנוּ יְקָר לְבַעֲלֵיהֶן״ – הן יבנו את הבית שלהן! יכירו את החשיבות! ידעו איך להביא את הגברים שלהם להשגה כזאת שיתקיים בהם ״יְקָר׳ לְבַעֲלֵיהֶן״! לא שהאשה היא כמו ׳שפחה׳ גבי הבעל, אלא משהו אחר לגמרי! ״יְקָר׳ לְבַעֲלֵיהֶן״ היינו שיביאו את הגברים שלהם שיזכו לחגיע לכזה מושג של ״יְקָר״!** הבעל מתחיל להגיד שהאשה מחזקת אותו – **׳יש לך כוחות מיוחדים! יש לך כישרונות מצוינים!׳...** למה לא?! זהו: **״וְנִשְׁמַע פִּתְגָם הַמֶּלֶךְ״** – את הלימוד החשוב הזה!

וגם בזה היה ענין של **״וְנַהֲפוֹךְ הוּא״**, שהנה בפשטות העניין הזה נסוב על ושתי ואחשוורוש וכו׳, אנשים טמאים ומטומאים, אבל מהו **״וְנִשְׁמַע פִּתְגָם הַמֶּלֶךְ״**? ש**״וְכָל הַנָּשִׁים יִתְּנוּ יְקָר לְבַעֲלֵיהֶן״** – יעבדו הרבה על הנקודה הזאת!

וכמובן, זה ׳דו־סטרי׳, איך אדם יזכה לקבל **״יְקָר״** מאשתו? על־ידי שהוא מכבד, ואם הוא מכבד – זה הולך בדרך ׳דו־סטרית׳, כי **״אֵיזֶהוּ מְכֻבָּד? הַמְּכַבֵּד אֶת הַבְּרִיּוֹת״** (אבות ד, א); **אם אתה תכבד – זה מה שתקבל בחזרה!**

וזה עוד אחד מהדברים שפועלים בעת קריאת המגילה, וזהו **״עיניהם של עניים נשואות למקרא מגילה״** – שיזכו לזאת הברכה של ׳המלך׳: **״וְנִשְׁמַע פִּתְגָם הַמֶּלֶךְ״** – תשמע את הפתגם של המלך, הקדוש־ברוך־הוא! **פתגם קדוש! ״וְכָל הַנָּשִׁים יִתְּנוּ יְקָר לְבַעֲלֵיהֶן״ – יבנו את הביטחון העצמי של הבעלים, וזה יהיה בית אמיתי!** וממילא יתקיים **״לַיְהוּדִים הָיְתָה אוֹרָה וְשִׂמְחָה וְשָׂשֹׂן וִיקָר״** – יזכו באמת ל״וִיקָר״!

הקב״ה יעזור שנזכה לקבל את ימי הפורים בקדושה ובטהרה, ונזכה לפעול ישועות ברוחניות ובגשמיות בכל העניינים – בני, חיי ומזוני רויחי, ונזכה באמת להיות דבוקים וקשורים בהקב״ה, ואת קריאת המגילה וכל המצוות של פורים שנזכה לקיים בשמחה אמיתית, ונזכה בקרוב לביאת המשיח ולגאולה השלימה!

זכות הדפסת והפצת הגיליון

לעילוי נשמת האישה הכשרה הצדקת
חינקא חיה באבא בת רבי אברהם דוב ע״ה, ולע״נ הרה״ח ר׳ בנימין ביניש בן ר׳ יחזקאל שרגא נ״י
ולעילוי נשמת מיכל רונית ע״ה בת שרה ויצחק.

להצלחת בנימין בן אהרן נ״י וכל משפחתו ולהצלחת כל התורמים והעוסקים במלאכת הקודש שיחיו.

ולרפואתם המהירה של
נתן יחזקאל שרגא בן חינקא חיה באבא נ״י
הילד ישי בן סילקא יעל נ״י
ולרפואת צוריאל בן סגולה סיגלית נ״י
נעמי מרים בת חוה תחי׳
סילקא יעל בת אביבה תחי׳
משה בן אירן נ״י

ולע״נ ר׳ שלמה חנוך חרש ז״ל בן ר׳ ישראל משה, האשה ליאת שרה בת מרדכי ע״ה, ר׳ יעקב דוד בן אברהם ז״ל, מרת איטה בת הירש, האישה הכשרה מרת חנה בילא בת ברוך ע״ה. ולעילוי נשמת הדסה שולמית בת יצחק מנחם שיבלט״א. לע״נ אליעזר שלמה ז״ל בן בנימין שיבלחט״א. לע״נ אהרן בן שלמה ז״ל, לע״נ הילד יהונתן ז״ל בן אושרה דינה תחי׳ ולע״נ סיוון בת אליהו ע״ה

ניתן לקבל מידי שבוע במייל את הגליון ״אשי ישראל״ בכתובת
3070817gm@gmail.com
להצטרפות לרשימה התפוצה

לתרומת עבור העלון לרפואה הצלחה וכדו׳ ניתן לפנות לטלפון: 052-7691732